

3. Tagebuchbeilagen

Georg Valentin Zeiss: In Ecclesiasten Salomonis Annotationes Succinctae [...]

Zeiss, Georg Valentin

Blaubeuren, 1714

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-46756

33a

Pro materia' discursum in Collegio privato
in Charta coniecta;

nasitus actus A. 1714.

Cap. 1.

2. זכר est forma זכר , quae nihil mutat propter regimen. Terminatio regimi-
 nis זכר et זכר manent, quando praecedit substantia mobile. Quoties na-
 velt formam זכר , sed in hujus formae nominibus זכר non est immutabile, nam est זכר
 fit in regimine זכר . זכר significat talem varietatem, qualis est זכר et זכר va-
 riis. Nam Talmudici vaporem dicunt זכר . Unde plerique Graeci hanc versio-
 nem: זכר et זכר . Deploret autem Ecclesiastes varietatem et summam et uni-
 versalem et v. 4. perpetuam. Nam quando nomen repetitur in genitivo, signi-
 ficat rei magnitudo vel instantia, velut in זכר et זכר (ant. i. i. et hic
 in זכר et זכר ; sic et quando duo nomina diversa forma sed radicis ejusdem
 conjunguntur, ut זכר et זכר Ezech. vi. 12. Quando vero nomen idem in eadem
 forma repetitur, significat multitudinem, velut in זכר et זכר Gen. i. 4.

forma respectu significator multitudine, vel a similitudine
ו.צ. יתרון זה של כלל ה' חסד, וכל י' חסד, וכל י' חסד, וכל י' חסד,
פחדו של ה' חסד! אכן - כל י' חסד חסד, וכל י' חסד חסד,
חסד. חסד חסד, וכל י' חסד חסד, וכל י' חסד חסד, וכל י' חסד חסד,
Quid residuum (nam c. 2, 22. כה יתרון קו) vel quid opinium (c. 2, 13.) habet homo?

v. s. Hic versus referendus est ad notum Solis primum sive diurnum, versus autem
scriptus ad notum secundum. Concrepito talis est: Nec veri minime, genus huius-
modi ita variis laboribus perpetuo subiectum esse, nec enim melior est conditio Solis,
vestitionum, fluminum etc. Et quotiescunque Sol ortus est, quotiescunque Solem omni con-
tingit, idem et occidit vel occumbit. וְכִי partici-
pium משׁפּוֹר est, et conuenit cum
sequentibus. Inter וְכִי וְכִי est וְכִי, vel וְכִי וְכִי וְכִי. Et ad
locum aspi-
rat, וְכִי וְכִי וְכִי, ubi solet omni. Vel: et ad locum ortus sui pro-
peranter peruenit, ibi-
versus ortus. Hec participii non more Latini con-
struitur, ut hoc periodus ita verti posset: Et ad locum primum aspi-
rat, ibi versus ortus,
quarem scilicet idem sit.

v. ב. דרום ה' necesse postquam attingit Tropica Capricorni; 7192 h' postquam attingit Tr.
picum careni. וסובב סובב Hebrei quando constantiā vel inconstantiā actū alieq;
significare volunt, tunc geminant vel voces, ut ה' ; vel litteras radicales, sive pri-
mas, ut נ' נדנדר , sive secundas, quod fit per dagesch in omnibus conjugationib; gra-
vity, sive tertiis, et נ' נדנדר ; sive primas et secundas simul, ut נדנדר ;
ה' נדנדר ; sive secundas et tertiis simul, ut נדנדר . חולך הרום
Salomon videtur loqui de ventis fatris et periodicis intra Tropicos, qui sequen-
ter motus Solis secundum, de quibus sensit E. Halleius in Act. Erud. 1684, pag.
507. Sol jugiter circuit, ventus eum sequitur, et juxta circuitur illis, necesse so-
lis, ventus revertitur. Gemina וסובב ad Solem utiq; pertinet, qd enim repetitis
precedentis וסובב . Quod si verum est, non est consecrationem, abrenūciā de Sole
formam n' benedictio medio, necessarium enī fuit, illud suffigim ? in
סביבותיו ad Solem pertinere.

v. 7. כִּלְיָהוּ וְנַחֲשֵׁת. Ut licet fluminibus mittere laborem suum. חִפְזָא בְּן סַבְסְטִיא-
נוּם in statu regimini prout, tractatum ante substantivum aliud, sed et ante
proponam relativum, sive sequentia sit נַחֲשֵׁת, et Gen. 39. 20. sive conjunctum v; ut
hic. חִפְזָא pertinet ad כִּלְיָהוּ, non ad נַחֲשֵׁת. Quo flumina Israel iveniat, co-
revertenter ut erat, vel eo reser eunt. Non definitur, quando flumina re-
vertenter è mari, per acatur subterraneos, an verò, quod mihi probabiliter, per
vapores et iter inde fluvius aut river, qua fontium origo fuit certior.

v. 8. יָעִיף, non fatigant, sed fatigantur. Nam hoc adjectivum forma semit participij verborum activi generis vel intransitivum. Rer. oarib. et singular, quo jugiter ita fatigantur, non percipere potest, sufficiant exempli causa duo species, oculus et auris.

v. 9. כִּה שְׂהִיָּה scil. in natura. וְכִה שְׂנַעֲשָׂה scil. in genere morum.

v. 10. שִׁימָכֶר. Nequeque dicat, hoc intueni nobis, nam hoc sari eorum est. Verum cuius, vero midem etc. Latini quidem impersonalia per verbum passivum, vel per pronomen indefinitum quis, aliquis, exprimunt, sed Hebraei verbum activum adhibent, quam locutionem Graecitici per ellipticam participij praesentis explicant, hoc modo: שִׁימָכֶר הָאֵיכָר. שִׁימָכֶר significat midem, attingitur. Etiam videtur כִּבֶּר fratribus quod excessit aetate. וְכִי אֵלֶיךָ מִלְּאִימָה scilicet aliquo saeculorum וְכִי אֵלֶיךָ quod fuit. Sic videtur quod excessit aetate. וְכִי אֵלֶיךָ מִלְּאִימָה scilicet aliquo saeculorum וְכִי אֵלֶיךָ quod fuit. Sic videtur quod excessit aetate. וְכִי אֵלֶיךָ מִלְּאִימָה scilicet aliquo saeculorum וְכִי אֵלֶיךָ quod fuit. Sic videtur quod excessit aetate.

v. 11. Regret ille, qui rem quamvis novam ostendere voluerat: Tudiis quidem, id iam et olim contigisse, sed cedo Consulens atque dicam, quando talia contingunt. Respondet: Nulla praesens memoria superest, prout et eorum qui post eos futuri fuissent, memoria non superest erit, עַם שִׁיחִי quia eorum qui deinceps futuri sunt. וְכִי אֵלֶיךָ מִלְּאִימָה scilicet aliquo saeculorum וְכִי אֵלֶיךָ quod fuit. Sic videtur quod excessit aetate.

v. 12. Propositionem v. 2. et 3. assertam pro confirmatum ut quando, sive per praesentis experientiam.

v. 13. בחכמה sapienter, vel adiutus sapientia. וְכִי אֵלֶיךָ מִלְּאִימָה scilicet aliquo saeculorum וְכִי אֵלֶיךָ quod fuit. Sic videtur quod excessit aetate. וְכִי אֵלֶיךָ מִלְּאִימָה scilicet aliquo saeculorum וְכִי אֵלֶיךָ quod fuit. Sic videtur quod excessit aetate.

mentem, sapicatur et quintatur Salomo, Deum verpaturum aut ad humilitatem re-
ducturum Dominus illud eis respirare.

v. 14. וְיִצְחָק וְרֵימוֹת רָוִי. Posset videri vertendum, et pasci vato, sed יצחק ורמימות, re quod
cum לרע conjugitur c. 4, 6. significatur ergo depastio sive consumptio spirituum
animalium per curas et labores.

v. 15. Scitendit hic Salomon asertionem suam cum veritabilibus Mathematicis, quasi dicent:
Hec tam certa sunt, quam propositiones istarum Mathematicarum: Geometrica, ser-
va non potest esse recta; Arithmetica, nullitas vel id quod deficit aut abest,
non potest numerari, non venit in numerum.

v. 17. וְלִדְעוֹתָם פֶּן יִשְׁכָּחוּ. וְלִדְעוֹתָם פֶּן יִשְׁכָּחוּ. Synonyma. conf. c. 2, v. 7, 8.

v. 18. Ignorantia malorum quodammodo felices facit. וְיִצְחָק וְרֵימוֹת רָוִי. ut sit
ellipsis illa frequentissima pronominis relativi, vel enallage futuri pro praesenti,
cuius praesentis, Arabibus infinitiva.

CAP. II.

v. 1. אֶנְסֶכְהָ, tentabo te, scil. cor meum. Maiores viginti voces et unam recenset,
quae אֶנְסֶכְהָ suspensum habeat. Hic suspensum secundae personae postulat sequens impe-
rativus וְרֵימוֹת. Non igitur est, et de radice נסך cogitemus. v. 3. Salomon rer-
um eventum huius tentationis, nempe cor suum voluntatibus, quibus tentatum
fuerit, non se totum tradidisse. וְרֵימוֹת בְּטֹב לֵב לִי אֶנְסֶכְהָ. cor
fructum cum 2 significat sui לֵב לִי אֶנְסֶכְהָ, וְרֵימוֹת בְּטֹב לֵב לִי אֶנְסֶכְהָ.
Salomon quatuor vocabulis ad eundem sensum concurrentibus utitur, אֶנְסֶכְהָ
c. 2, v. 1. תִּרְדֵּי v. 3. לִנְשָׁךְ v. 3. לִנְשָׁךְ v. 20.

v. 3. תִּרְדֵּי. (ex corde meo velut explorator egi, nec enim aliud dici putandum est,
quam si repetito minore verbo dictum esset וְרֵימוֹת אֶנְסֶכְהָ. Id egi, per vinum
ad voluptatem ut pertraherem carnem meam, sed semper cor meum reipsum est,
quippe sapientia divinitus tributa. Cor namque meum וְרֵימוֹת aspectum erat sapi-
entiae, gubernabat motus meus per sapientiam, et aspectum erat, multitudine non
amplius indigere, non solum non aliter aggredi, quam donec ego scirem etc.
conf. v. 9. וְרֵימוֹת פָּקֶדֶר paucis diebus. Sic enim וְרֵימוֹת פָּקֶדֶר significat Dominus paucior
Gen. 34, 30.

v. 5. ופרדדים Et paradifor. Hortor areolis diffractor, vel fortiter irrueris, (omnis co-
fideretur verbum פרדד Gen. 2, 10.) vel a frepita remotor. Radix enim פדד.
Quae tribuitur radicibus quadriliteris, vel è duabus compofita radicibus confiftens.
tu, ego refutus radicaliter trilitenis, et quartam litteram habeo pro menfura fenili.
Geni naefit, ideoq. forma prunigeria facit פרדד. Qui vocabulum dicunt effe
Perficum, non confiderant etatem libri, qui Perfa fuerunt gear ignobilis et ob-
fecra.

v. 6. בריות בריות, in quibus pifces ita multiplicaver, et benedictio divina mani-
festa fit et evidens, Gen. 48, 16. vel circa quas adaguarda pinnata procu-
buit in gressu, Gen. 24, 11. Geni naefit in fenultima regimini, quodiam includit
quiescentem, nam ברקקא dicitur מן ברקקא, quemadmodum פלפול pro פליט.
v. 7. Verbum intendum refpondet non homini regenti fed ei quod regitur.
Sic וקנת צבורים חתים i. Sen. 2, 4. קנת genus est, quod fub fe continet benedi-
ctur fpecies וצאן בקר.

v. 8. ושרה ושרה Radix non פדד fed ושרה effudit. Nomen est forma ושרה,
figurat hydraulam. Itaq. venteria: hydraulica fimplicem et compofitam. figur
nelt, dicitur fignificationem radicis Italicae, caron voce recitant, et coget
infracta mufica fpecie trinitaria vel claugetia.

v. 9. ונח חכמתו confirmat dicta v. 3. fe fclitcet an quafte bonam mentem niter
iftar quarcumq. delicias, fed adhuc duntaxat tenta fe acatam fuam, iftuc re-
bus poffet acquiefcere.

v. 10. כי זה האדם Quid enim aget fuccelfor regis? idem quod indem actum est.
Sifper fubeflet aut opinio, fuccelforem aliquem id acturum, quod antea reus,
nimum aliquid, quo meus poffet acquiefcere, certè minus caufam eflet, cupie
querendi difcrimen inter fapientiam et fultitiam, poffet enim res exemplis deca-
ftrari. Nunc autem cò magis illud querendum est, quanto certius est, fuccel-
foris non aliud acturus, quam quod indem actum est.

v. 11. ויתרוו Scheva movetur, et dicendum: Scheva muficorum ante Jodh fchevatur,
nec non intendum ante Jodh thirechatum, mutatur in thirech longum, quod ali-
ter fieri non poteft, quam per abolitionem vocalis, quia Jodh affectum est. Exemplum fimi-
לין Gen. 25, 16.

eligendi quod sic et nunc veliat agere. Quicquid autem agant, mali cadet, nisi
sit id ipsum, quod Deus prae-disposuit, ut sic et nunc feliciter eveniat. Hoc autem
latet hominibus, nam quidam Deus tradidit in arbitrium eorum, nisi quod homo recepit
scire sententiam veram à Deo sic prae-dispositam, et unquam pro tempore feliciter
eveniat. Nonne vult homo, quia res in hac aut propinqua bona iuxta decr-
ta divina incidat, et hoc qui scire vellet, eum oporteret scire totam sententiam
primordis ad finem.

v. 12. Quod nihil melius est inter eos, scilicet homines, quam etc. וְהָיָה וְהָיָה וְהָיָה et
reddere se latum.

v. 13. וְהָיָה וְהָיָה is sciat, istam voluntatem divina sibi contigisse mittere, vel se
tetigisse tempore illius articuli, quo Deus decreverit, et postea ipsi per feli-
citer eveniat. Unde congeritur, in decreto Dei contineri, scilicet suam bonitatem
plenam debere feliciter evenire, vel nihil sciri aut frequentius et hominibus
debere feliciter evenire quam scilicet suum.

v. 14. Quod verbum וְהָיָה non tantum significet Fecit, sed et Decrevit, Præ-dispo-
sit, eo hoc comate magis patet. וְהָיָה omnia. Quod Deus decrevit,
id omnia fiet, et iuxta loci, tempore, contentum circumstantiis, quibus ut fieret
decretum est. Ut tunc Deus, eum desiderat aliter habere cognita
magis proprium, quam per naturam docetur. Natura enim prohibet
speciem, quasi nulla providentia Dei particularis esset, sed omnia iuxta de-
cretum Dei sicut factum inevitabiliter eveniret, nullum religionis suade-
mentum esset. Itaque verbum Dei cum est, quo se Deus aliter pate-
fecit.

v. 15. Nihilominus, et quarecumque omnia secus appareant, Deus curam ejus habet,
qui persecutionem patitur, quod confirmatur v. 17.

v. 16. פְּתָח וּבֵיתוֹ ita distinguere posuit, et וּבֵיתוֹ פְּתָח significet locum publicum,
פְּתָח בֵּיתוֹ locum privatum, quo contractus fiunt, hereditates dividuntur etc.

v. 17. Nam et cuius rei tempus opportunum dicitur institutum est, sic quod
certum tempus statutum est iudicio, quod agatur adversus omnes actiones
ibi, scilicet in locis iudiciorum huiusmodi, commissis. וְהָיָה וְהָיָה ad hoc sed
ad וְהָיָה, quod docet accipere.

- v.3. מא nota nominativi, quod hic manifestus est, quoniam alibi, quia non passivum sed sub.
 Activum verbum sequitur. Passivo posset accusativus ita tribui, quemadmodum ver-
 bali Graecorum, *ὁνεν νεοφύτων* *Μακ. 2, 12*.
- v.4. Quod omne nunc *ἰσχυρὰ* sive laudabilis bonorum actio non aliunde perficitur,
 quam ex emulatione, quod alter alteri vult antecellere virtute et ingratia gloria.
- v.5. Aultus habetur, qui nullis aptus emulationem stimulat, ideoque laborem nullum aggre-
 ditur, sed iacens se tradit otio. $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$ quid significet, mosus manifeste
 fit *Eno. 6. 10*. $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$ nimirum iustus usque, quod, dicente *Isa. 60. 1*.
in latibulo 40. dierum pectus corpus contemnit, quatuordecim immobilis linctu dexte
*pedis se sustentat. $\text{פִּי שֶׁלֹּא יִבְרָכֶנּוּ}$, $\text{פִּי שֶׁלֹּא יִבְרָכֶנּוּ}$ in nro *translat.**
- v.6. מִן הַמְּלָכִים et $\text{לִפְנֵי הַמְּלָכִים}$ sunt ablativi, ut *in*, ut *in*. Scilicet haec verba sunt et
 nec ita signi.
- v.7. Vir qui laborat ex emulatione, subiecit cor qui laborat ex avaritia. $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$
 Nullum adsciscit socium aut amicum familiarem, cujus consuetudine vel auxi-
 lio frueretur, ne sit quoniam sustentare teneatur; nec habet filium aut fratrem,
 cui capiat aut debeatur hereditatem relinquere. $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$ Notetur mutatio per-
 sonarum. Dicendum enim fuisset $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$, si scilicet talis esset.
- v.8. Illud $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$ nunc explicatur ulterius. Sodalitas antiquitus non minus rara
 fuit quam nostris temporibus. Exempla videantur *Gen. 20. 26. 38. 20. Jud. 14. 20.*
2. Sam. 13. 2. 15. 37.
- v.9. $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$ *Mafora* $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$ recessit inter 5. voces, in quibus accentus est
 una cum sermo *Muraeb*. Duxtoris habet $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$, quod compositus est ex וְיָדָהּ et מִן הַמְּלָכִים , quoniam
 admodum $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$ c. 6. 6. compositus est ex וְיָדָהּ et מִן הַמְּלָכִים . Nihil igitur amplius significat
 quam *vel* vel desiderium aspicere. Sequi deberet *Vatig* $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$, sed quod ob pro-
 ximi procedat aliud est elisum est. Et hoc cum utinam coarctum, i. e. aspicuum
 desiderium, reperitur quod solum, si ceciderit.
- v.10. Sodales soliti sunt una domare. Videatur exemplum *Socratis* et *Alcibiadis* apud
Plat. Rep. lib. 2.
- v.11. $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$ Suffragium referendum est ad *procedat* $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$. Verbum Hebraicum
 regit accusativum, uti solet intransitivum, v. g. $\text{וְיָדָהּ מִן הַמְּלָכִים}$. Sactionis sume. *Exa.*
15. 1. Talen et significationem et constructionem habet Arabum conjugatio tertia.
 Si prevaluerit ei, scilicet *ui*, alter *ui*.

v. is. Ling. digender sit, et v. g. nepos conseretur patris, putat praeum boxu fieri
quam ferre solidum digere. פֶּנְעָלָן significat praesentia, et nomen, penalis
expositum. Hinc Rabbini פֶּנְעָלָן penalen.

v. 14. *הסודרים* quod ortus sit *הסודרים* *maristum* et *Kamell* immutabili.
 Hunc versum ego non ad senem sed ad puerum refero. Nimirum explicatur illud
ססכ. Etiam si talis sit, ut ex cancro produceatur et in throno regio collo-
 catus fuerit, quia etiam si patre rege quidem sed ad conditionem priva-
 tam et iuxta redacto xater sit, etiam si sine spe regni, sine specie re-
 giâ, quamquam cum jure regnandi, xater sit.

v. is. Quareque autem senex ita statuerit popular, et experimento didicent, qua-
ta profect per sepias feri solido; tamen idcirco hic non placet.

v. 16. Frequens quidem et numerus alterna hunc puerum comitatus populi,
multa turba praestit et multa sequitur; conf. Mat. 21, 9. sed ipsa cum origi-
pulo qui praestit alteros, etiam qui sequuntur, non eo delectantur. Suffragium in
לפניו מרחיקים ad sequens מרחיקים.

v. 17. 217ק. Et regis exerceat religionem, regis Deo conciliat, attendens legi, quare si
 ti sacrificium offerunt. 217p cum sequente proposito et comparativa facit, unde
 consequitur esse nomen adjectivum. 217n et Noluit enim attendere legi, noluit
 institui, affectant ignorantiam, quod peccent libenter.

CAP. V.

v. i. Ne precipites, ne festinantes et imprudenter efutias per os tuum verba, et cor tuum
refectinct proferre verbum coram Deo, quo velis aliquid vovete Deo, secundum ver.
3. et 4. vel deprecari Deum, secundum v. 5. et 6. vel iudicare de regimine Dei / sec. v. 7.
Verba tua pauca sūt, ut locus sit meditationi iuvnia, Deus enim in cœlis qđ, ad
os te potestior, quoniam tamen voto vel iudicio non debet offendere, quig' Barro.
Nō p' a tui vñl iuvatur. Math. 6, 7.

v. 5. Ne linas os tuum accusare carnem tuam, quæ scilicet ab ipso Deo tam ali-
credita sit, ut non peccare nequeat, et ne dicas coram Nathane quodam, divi-
nitur ad te misit, levem lapsum esse cuius causâ redarguaris, adeoque peccatum
tuum extiterit. Et cor perdat Deus opus manuum tuarum, quemadmodum te perdi-
disti divinarum opus manuum, neque carnem tuam, verbis facturus sis.

- v. 6. 75 Nimirum in multitudine saniorum et variorum cogitationum tuarum, et in multis verbis tuis, nimirum, in his inquam, Deum time.
- v. 7. Hic spectatur dicta c. 3, ib. 17. Cum oppressorem pauperis et capitationem iacobitarum publicorum et privatorum videtur in ciuitate, ne nimirum illam volentem Dei permittentis, inde nimirum, cum dicitur fuit in cisterna, domus fuit. Nam excolitur qui super excolitur est observat Deus, nec non eos, qui super istos excoliti sunt, i. e. magistratus infimos, medios et superiores.
- v. 8. Rex qui per fraudes et rixas cariorum, vel et per bella, agit ditescere, viam nescit perire, potius agriculturam ratiorum habere deberet. Nam excoluntur et fenus diligenter excolto telluris nescit manifestum est. Rex ad agna vel agriculturam respiciens libenter mentis eductus.
- v. 9. Et quis amat stuprum negotiorum sine proventu vel reditu?
- v. 10. 127 Vop. Mitra, non Mithel. Multiplicate fructus illis, scilicet quibus, i. e. cum pluribus, eas impetite. Nam qui possidet eas, quoniam laudabilem earum usum habet, prout ad spectat, nisi participet eamdem aliorum faciat? וְעַלֵּי אֶפְרַיִם pater singulariter, ut וְעַלֵּי אֶפְרַיִם, cap. v. 12. Sic וְעַלֵּי אֶפְרַיִם c. 12, i. Potest hic ille hystori, quid per eundemque וְעַלֵּי אֶפְרַיִם intelligi conueniat i. Jos. 2, ib.
- v. 11. וְעַלֵּי אֶפְרַיִם non geatius sed latius est. Et satuitas non sicut diuites, non inquam sicut cum dormire.
- v. 12. וְעַלֵּי אֶפְרַיִם scilicet filij, vel patris quod tradat aut relinquat filio. וְעַלֵּי אֶפְרַיִם pater filium.
- v. 13. וְעַלֵּי אֶפְרַיִם כל עמך quicunque, ratione vel conditione vocat. Vel secundum omnes (וְעַלֵּי אֶפְרַיִם כל) partes partitetur, quibus vocat. וְעַלֵּי אֶפְרַיִם proportio, paritas, ab וְעַלֵּי אֶפְרַיִם cum, vel וְעַלֵּי אֶפְרַיִם societas, societas. Est in statu regni, obsequium relativum ו, ut Eccl. 1, 7. וְעַלֵּי אֶפְרַיִם in unum, in caput.
- v. 14. וְעַלֵּי אֶפְרַיִם indignatur plerumque, et ad agnitionem arg' suam et ad iram arg' ferendam, validam, aut si maior talidam. Nam וְעַלֵּי אֶפְרַיִם. Spumam, aliquid evanescens aut scilicet tabescens significat.
- v. 15. וְעַלֵּי אֶפְרַיִם Bonum sattem est, quod conuenit et fas est, ut quis edat etc.
- v. 16. Nambren, postquam blentate sua non adeo multum fructus fuerit, (probiro- tatur acciter distinctio) revocatur in memoriam brevis sui. Deum enim fulguit letitiam cordis ejus.

CAP. VI.

- v.1. Et multum est super genus humanum, i.e. frequens est inter homines.
- v.2. וְכַבֹּד וְכֶסֶד וְיִשְׁרָאֵל i.e. וְיִשְׁרָאֵל וְכֶסֶד וְכַבֹּד et opus magnus. Sic וְכַבֹּד significat divitem Gen. 13, 2. Vocatur עֲשֵׂה דֹב, cuius exemplum fuit Jer. 29, 11. Luc. 21, 19. et 14, 13. וְכַבֹּד וְכֶסֶד וְיִשְׁרָאֵל Non puto de seculo sic hominem avarum, sed calamitosem, uti c. 5, 13. Avaritia sua ad Deum refertur.
- v.3. וְכַבֹּד וְכֶסֶד Si centum ratur amor adhuc liberor gerent ad eorum vegetum fuerit instar Atrabani. וְכַבֹּד Et ut multum sit illud, quo daturabit etc. Revertenda est וְכֶסֶד, וְכֶסֶד וְכֶסֶד, et subintelligenda promerere antequam deus, vel ipsum ratur, v. 9. וְכֶסֶד, cui respondet relativum ו. וְכַבֹּד ipse vero bonus sicut alio non perimatur, et etiam sculptura carcerum sit.
- v.4. וְכַבֹּד וְכֶסֶד Quarenam, factus sit. abortivus, in vanum et cum vanitate generatur ratur sit p.
- v.5. Et si Solen accidunt nec mente cogrovent, tamen felicitas est huic, factus sit. abortivo, potius quam illi vivo, qui descriptus est v. 2, 3.
- v.6. Fac enim factum huic abortivum vivendo potuisse hic complere millennium, sed nihil boni per curam vitam suam percipere, feliciorem sic futurum fuisset, quam cum per abortum eieceretur est! Nam per abortum eodem, sed breviori via, venit, quo per vitam ducit millennium eundem erit!
- v.7. וְכַבֹּד Omnis labor bonorum ipse faciundo perficit. Sed et nec implensive contenta reddi regit.
- v.8. Nam sapiens, qui totus in hoc est, ut mentem suam impleat et contentam reddat, quid habet quoniam pro salto? Quid habet pauper, qui totum sapiens? id nimen, ut obvia est vita sive prosperitati, vitamque mente sua parat et eripere desideret. Post וְכַבֹּד subintelligenda est verba sequente nomen וְכַבֹּד.
- v.9. Sed, aut bono sibi relictus, praestat ad spectum oculorum desiderio mentis, quod coram est, quod sibi praestat, non in futura promerente, praestat eo quod daturatur desideratur sive speratur.
- v.10. Quicquid igitur accidit boni, certe eidem ei tale nomen inditum est, quod miseriam conditionem significat, constitutum, quod illud nomen eius sit וְכַבֹּד bono, creatur eo וְכַבֹּד, terra vel humo. Nec potest adeo terreus et mortalis homo litigare cum Deo, qui non penitus fragilis, sed ipso robustior est et valentior. וְכַבֹּד praestat per וְכַבֹּד quoniam per וְכַבֹּד exprimitur.

v. i. Si multis verbis, vanitatem miseram conditionem hominum exaggerantibus, cum Deo loquatur utatur, quid proficit bono?

v. ii. Hominem, qui de miserâ conditione sua queri velit, oportet nosse, quid ergo sit illud, quod conveniret et expediret hominibus in vitâ suâ tam brevi, tantarum unitatis, ut hoc eorum umbra similis reddat? Sed quis novit, quid illud sit, et quis adeo definire potest, quid instare deberet Deo hominibus? Quare, quis id novit? Non quod tactu deus est ac si quærerem, quod quis cavere etc. Homo que sibi defuit aut conveniret non magis novit, quam quæ futurum fuit.

Cap. VII.

v. i. Comparatio talis est: Vipina, neminem scire, quid expediat mortalibus in universam et absolute; venustas quando res inter se comparantur, recta ratio profert non aliam, sed iudicium quod est desiderium hominum vulgare placere contrarium. Ellipsis ita refutatur: וְיָדַעְתָּ כִּי יוֹם מוֹתוֹ כְּיוֹם לֵבְנוֹתָיו וְיָדַעְתָּ כִּי יוֹם מוֹתוֹ כְּיוֹם לֵבְנוֹתָיו.

יוֹם מוֹתוֹ, habet paronomasiam. Tunc comparatur negando profecto propter fragrantiam utraqueque se dispendentes. conf. Cant. 1, 2. Sono יוֹם מוֹתוֹ significat voluptatem, hic profertur bonitas. Hanc spectis in omnibus actionibus.

v. 2. וְיָדַעְתָּ Non uesterim in quo sed eo quod, uti Græcum ἐφ' ᾧ. Existat frequentare dona luctu, siquidem vel eo quod hic est finis omnium bonorum, scilicet ut tandem coram causa veniendum sit in dona luctu.

v. 3. וְיָדַעְתָּ opponitur hic letitiae, non ergo tantum iram significat, sed et tristitiam. וְיָדַעְתָּ emendabitur et ad letitiam disponetur.

v. 6. Spina sub olla fervente flagrans, multum quidem crepitat, sed cito deflagrat; ita gaudia solidorum turbulenta sunt et brevi durant. Item observetur παρομοιασμός. וְיָדַעְתָּ et olla et spina significat, sive rem quæ remanet scilicet, à radice וְיָדַעְתָּ, spina removetur ex ignis, olla fervens est foris. Sed et aqua frabs radip וְיָדַעְתָּ significat effundit, scilicet aqua bulliens.

v. 7. וְיָדַעְתָּ abstractum pro concreto. Vir violentus, confundit, decenterat, ad iracundiam indignitatem; et largus murenter committit iram animam. Observa rursus conf. Ps. 85, 9. 125, 2. esse feminini, verbum masculini generis, quod dignit ellipsis nominis constructi. Exple: וְיָדַעְתָּ לֵב אִישׁ כִּי יוֹם מוֹתוֹ כְּיוֹם לֵבְנוֹתָיו. Vid. Hilary Justit. 2. l. 1. pag. 240.

v. 9. Iracundia, si scilicet in animam advenit, ad eandem nosse expectandam parat magis specificationem, non in sine ulla iracundia requirit, si fuerit eam et nutrit.

- [illegible]

- v. 4. Illi verbum regis, illi vis et potestas est.
- v. 5. Non opponitur rem adversam. Opportunitatem autem et rationem agendi certum in rebus esse, quam homines gerere nesciunt, agnoscat animus sapientis.
- v. 6. Nam indidem, quod bono refertur articulo et momenta rerum, malorum esse multum est.
- v. 7. Nam quemadmodum unusquodque futurum sit, aut singulas futurorum eventuum circumstantias quis enumerabit illi!
- v. 8. Observa modum proponendi similitudinis in proverbiis usitatum, non per adverbia similitudinis sed solam conjunctionem copulativam. Quemadmodum nigrum adversus nigrum venum et in die orthi, itaque nigrum specialiter praelio iam confecto, nihil proficit; sic improbitas non proficit cum evadere, qui se semel illi tradidit.
- v. 9. וְיָדָהּ Non est enallage sed elipsis verbi finiti. Vicendum fuit וְיָדָהּ וְיָדָהּ . Quoniam infinitivus וְיָדָהּ non usurpatur, nisi conjuncto proprio verbo finito, sequitur finitum esse propria per figuram hic delictum. Sic וְיָדָהּ et וְיָדָהּ Eccl. 20, 2. Prov. 5, 11. Est tempus, quod potestatem exercet alius in alium, sed proprio malo suo.
- v. 10. Honorifice sepultus. Adferunt, deductum fuit, et e loco paratur cum pompa processerunt. Et obliuisci debebantur interea per totam urbem qui rectius egerant.
- v. 11. וְיָדָהּ particulum est, non participium, adeoque nulla difficultas ratione generis. Neque nulla datur exceptio, recta sententia, venum opus malignitate plenum celeriter expeditur. וְיָדָהּ alius וְיָדָהּ וְיָדָהּ , eo quod animus hominum in ipso illecebre est libidine patrandi mala. וְיָדָהּ est forma וְיָדָהּ , a rad. וְיָדָהּ subtiliter contemnit, unde וְיָדָהּ talis vestis, et וְיָדָהּ talis sententia.
- v. 12. וְיָדָהּ subintellige וְיָדָהּ . וְיָדָהּ וְיָדָהּ Quamvis et illud novum etc.
- v. 13. Quoddecimo versa queritur, iniquos producere vitam, hic idem negat. Ibi de facto loquitur, hic de jure vel lege humani ordinis. Scimus hanc, sed quando veniunt ad facta, nihil scimus amplius, quod sepe queritur, et repetit c. d. 17.

DFG

v. 12. 1379 tempus suum, non precise mortis sed ejusdem calamitatis, נדב נדב
tempus calamitatis, et sequitur. Sic Cicero tempora praesentia vocat statum rerum
adversarum. ספרי ספרי completum qd eo duobus formis, ספרי ספרי et ספרי ספרי a signi-
ficat ספרי. ספרי ספרי similiter e duobus participiis, Qual et Hospital, ספרי ספרי et
ספרי ספרי coaluisse videtur. נדב נדב tempore calamitatis, invenitur in eo deperire.

v. 16. 1382 Et regitur qd in ea, dicitur sub si gaudere. Usurpatur igitur haec
verba etiam intransitive. Et nemo rationem habuerat illius vini pauperis. Non
accusatur ingratitude civium, qui memoriam istius beneficii non deposuerunt
sed quem contemnitur antea pauper ille cum sapientia sua fuerit, deponitur.
Huc in seipsum si posterior beneficium exspectetur, rectius coheret sequens
versiculus.

v. 17. Non qd, ut alterutrum beneficium aliquando non integram oppositionem con-
tineat. Itaq' prius beneficium e posteriori sic suspicandum est: ספרי ספרי
ספרי ספרי וספרי ספרי Verba sapientum tranquille percipiuntur et qd
audiantur inter sapientes, secus ac vociferatio potentis inter stultos, inter
stuporem vel obstruere sic astantes, ut nec inter se clamor nec potentia
percipientis eos comminat. Quid ספרי ספרי eo facilius miseri est, quod per
te sapientia modo praesepit. ספרי ספרי in regum Jac. 1. 21.

CAP. X.

v. 1. Mulier vacuata et letifera putrefactum progenerat arguentem myro-
ta praestantissimum; sic pretiosa res est eadem copia modicus e sapientia
per affectum gloriam summa sapientia, paululum stultitia. Stultitia sa-
pientiam tenet sicut nocet quae stultitia stultitiam. Omne animi vitium tan-
to conspicitur etc. Hanc sententiam aliam similitudine Salomon exposit v. 10.
ספרי ספרי pro ספרי ספרי vel ספרי ספרי vide notam ad c. 8. 3.

v. 2. Cor sapientis tendit ad dexteram, i. e. inclinatur ad bona, iusta, vera. Quam-
quam in sinistro latere situm sit, tamen non pignatur ad dexteram quasi re-
flecti. Cor stulti manet loco suo. Quod dexteram et sinistram non notant le-
tera corporis sed via quae sit eundem, constat cum eo propositione 2, quae
notum ad locum significat, tum e verba sequente, quo sinistram illud via stulti
dicitur.

v. 3. 1383 Etiam cum stultus ille progreditur in via sinistra, v. g. voluntatem
quam elegit et insistit, animus ejus ipse sibi deest. Oportet eum acquiescere viri

illis voluptatibus, eoque laudare, sed ille contra singularem celerem satietatem ba-
beat, de singulari amat dicens, stultus esse, cum ipse stultus sit, eligere ea
quae mentem humanam collere nequeant.

v. 4. **Plurim** notabilis: spiritus eius ascendit contra me, pro successu et mihi. Ne
statim loco tuo cedas, relicturus eum alteri, cujus tunc impietas aut inertia
reipublica noceat. Salis enim remissio vini boni, satietatem prae sepe delecta-
tio, sicut contra repas gravissimas, processore non admisso cavendus.

v. 5. **הוא** Quod nihil aliud videtur esse quam erratum imperitum, cum et ipse
ad veritatem et omnium pertineat, tamen humanum a Deo subiectum est.
conf. nota ad cap. 9. u.

v. 6. **והוא** diutius nominat, non sapienter, quoniam Imperator saltem divitem
rationem habere deberent, si sapientiam sapientiam voluit.

v. 7. **הו** docetur, honestus, utilis et necessarius laboris manuvior aliquando non ca-
vere periculo insipientium. Quanto magis hoc usque tractantibus non
publicis!

v. 8. **הו** Secum ledetur in illis, sed aliquando. Significationem suggerit non
cuius cultus.

v. 9. **הו** se habet aut denticulatur gladius, nisi politor aciem ab utroque latere mini-
mum copoliverit et exacuenter, exentibus robur additur! Et finem omnia cor-
rigendi studium est sapientia! Regenerat hoc sapientia, non minus acas
et industria subtilis illius politoris. Convenit adagium Germanorum: **Alles
was nicht ist, ist nicht.** conf. Eccl. 7. 11. Revertenda est interrogatio **הו**,
הו **הו** **הו**. Sic verba sequente **הו** **הו** **הו**.

v. 10. **הו** non debet serpens inimicum tuum retinere, nisi per incantamenta carminum
ad id urgeatur. Et ante nihil proficit vir eloquens per suam facundiam! Tac-
tundem huius eloquentia valet in ventibus hominum, quantum incantatio valet
in aures serpentis. conf. Ps. 58. v. 6.

v. 11. **הו** Anteposita posteriori hemistichij cum priore faciat subintellecta conjunctio
quandam.

v. 12. **הו** est generis masculini. Nonne femininum, cui respondeat verbum **הו**, le-
tet in seculo, maternum in vicina nominis conjuncti **הו** **הו** **הו**.
Labor stulti stulte suscipitur et actus fatigat eum, nescit enim quando non ducem rede.

undam sit. Vox יצא יצא continet isper exallegu numeri, quae per distributionem
applicanda venit, hoc modo: Labor stultorum fatigat quolibet illorum.

v. 17. יצא יצא contra normam Grammaticalem pluralem, quae patet cum Hirsch so-
lulet, sed haec dubie propter receptum tuum usum loquendi, quod isper arguit
antiquitatem iuncturam. Nam Masorah Tiberiensis ex arte sua scriptura erat
יצא יצא. Verum in ista madanum non computationis aut constitutionis causa.

v. 18. יצא יצא pro יצא יצא. Substantivum reservatum est beneficiis poste-
riori, quapropter adjectivum formam numeri dualis videt. Forma singularis
erat יצא יצא. Forsan siue alludatur ad יצא יצא pterona sive pterona Effect.
q. d. quae coniunctio subiectur.

v. 19. יצא יצא apparet conivium. Argentum expandit, i. e. prestat et ex-
hibet omnia, quemadmodum tellus expandit, i. e. prestat et exhibet fruges pter 2, 24.

v. 20. יצא יצא intra tuam vivis consuetudinem.

CAP. XI.

v. 1. Beneficentia commendatur etiam erga transmarinos, peregrinos et ignotos, in qui-
bus et isper illa minime penuria, vel praeiis fideiorem certum sit.

v. 2. Da stipem sine certo numero. Si statuis dare scateis, et accesserint octavarum,
nec hunc dimitte vacuum. יצא יצא, יצא יצא יצא יצא. Est locutio prover-
bialis. Recetur numerus significatur duobus certis per Synecdochen, uti Mich.
Sit יצא יצא יצא יצא quid futurum sit, vel unde futurum sit, aliqua calamitas,
propter quam ope vicissim opus habeas. conf. Luc. 16.

v. 3. Homo recte beneficus comparatur ubi promiscue spargenti pluviam, in terras cul-
tas et incultas. Et arbor, in quancumque stagnum porrigit et in ventura pro-
feratur, australis ac borealis, quae est, cuius ibi fundus est. Hic fructus et li-
gra colligat. Ita stipem tua non electis sed omnibus obtingat. Nihil huius de no-
mento nostris decretis. יצא יצא coaluit ex יצא יצא.

v. 4. Qui stipem erogare recusat, longe omnibus singulose discipulis eam optime col-
locatum in certis sit, ut nunquam erogabit. Nam ut circumstantia in seipso
omnes conveniat et suadeat aut dissuadeat, eadem certe non minus leviter
vigilamento commitari possunt, ac tempestas solet, quam superstitiosius observari
agricola tempus opportunum praetermittit.

v. 5. כחשך איך יודע עצמים סוף כעצמים. Ver. qđ qui dirigit animos bonorum et occidit rerum, ut vices reddantur beneficiis. Quod opus Dei cui clau te fuit, tu sceler eidem immiscas, obno cuiq̃ largiens. Quemadmodum agricola mare vespig' sementin facit, quia nescit, utra felicius proventus sit, iuxta versiculum sequentem.

v. 7. Hunc versiculum ita connecto cum antecedentibz: Lucis usura das bonini, cui parca tuum impertis. At enim vero lup vs. daleis qđ. conf. c. 12, 2.

v. 8. תשחרר caliginis, post mortem, מושי, quando corpus a mente separatum jacet in eis, nihil videat, nihil sentiat. כל הן אש-ל. Quicquid inter Solis occidit, adeoq̃ caliginem post se linguit aut inducit, vana est. Hec sententia per modum epigramatis adiungitur, simul autem transpirari sentit. Nam et iuventa, ויחיה tempus aurore dicta, versu 10. vana dicitur ideo, quia tristis et caliginosa senecta brevi subsequitur, iuxta c. 12, 2.

v. 9. Notetur variatio phrasos: 12 ל' ה' י' ב' Eccl. 11. 12 ל' א' ב' Jud. 19. 12. ל' ה' י' ב' i. San. 25, 26. conf. not. ad c. 9, i.

v. 10. יצא item tristitiam significat, et supra c. 5, i. b.

CAP. XII.

v. 2. השמש והלילה Sol cum lumine suo, vel per Hendyadim (conf. nota ad c. 6, 2.) Sol luminifer, ne dividerentur quae c. 11, 7. coniecta fuerunt. Nec enim lup est aliquid inter Solem et lunam mediam, quod et postur accedat unum insinuat. Et sequatur nihil post nihil, non amplius post nihil ploribz.

v. 3. שריר ה' בית sunt peder et femora; חושי החלל costa cum sterno, spina, scapulis; ה' ה' ה' dexter, ה' ה' oculi. Caeter corporis comparatur non cum partibz sed incolis eorum. Costremo loco significatur otio si femina per lecebras prospectantes. conf. Jud. 5, 20. Neque sciam peder vacillet, spina cum ossibz conjunctis cernuat, dentes excidant, oculi caligant.

v. 4. Quod die claudatur foris forissecus. Permittitur ipse foris, oculos nimirum, claudit intrinsecus, monentis autem forissecus claudatur a propinquis, oculos compunctibz in longam noctem, vel et os hians claudetibz, inferiore maxilla fasciis ad verticem adstricta, more Iudaeo. Posterior magis conuenit cum

propria mentione uolui, cui propter dentes or comparatur. Et attenti consistant ad
dicta uoce bubus, auris generalis, cui corticem et oves ofitur, i. e. nocte.

v. 5. Quia ex alto quod faciat, ac cælum tectum uocat, et predicationem bubus im-
pleat. וְנִצְנִיץ Et quaream floreat amygdalus, et opus locustæ forseat, quæ
venit et affatis signa sunt, tamen comperet illud gaudij fastidium rerum carum.
Radix וְנִצְנִיץ significat Arabibus Fastidit, hinc Hebræis וְנִצְנִיץ Gen. 23, 19. et
וְנִצְנִיץ Eccel. 12, 5. fastidium. וְנִצְנִיץ fortassis ortum est à uariâ lectione וְנִצְנִיץ
vel à quadam ad hoc uerba alijne. Et cum spernat aliquis amygdalas, parcas
dentibus.

v. 6. Corpus humanum antea domicilio secundum partes exteriores comparatur nunc pe-
tus secundum partes interiores comparatur, forte non cuiuslibet sed pro quædam clau-
stra habuit, propter capitellum aureum et furem argenteum. Gen. 4, 12. Tunc ar-
gentes sunt ueni cum artens et ueni, capitellum aureum est cochlea, situla
cor, trochlea pulmarum cum ceteris uicibus. וְנִצְנִיץ opus habeat recreandi, וְנִצְנִיץ
abijciatur sanguis iuulit. וְנִצְנִיץ et loco uocatur aut diffinit. Significatio so-
nis וְנִצְנִיץ petatur ex i. Reg. 7, 11.

v. 7. וְנִצְנִיץ Et quarto a egiis sunt — tanto uagis docuit etc.

v. 8. וְנִצְנִיץ Itaq' conscripta sunt hoc libro quæcumq' recta uia sunt, uerba comper-
te ueritatis.

v. 9. Verba sapientum sunt sicut similitudo quibus circumatur bonis, et sicut pali plantam
sunt uerba cruciatorum. Utinam, similitudo sicut et pali, suppeditati sunt ab uno iustorum
qui uel Deus uel Moyses est. וְנִצְנִיץ græcorum est à rad. וְנִצְנִיץ Affuerit, in
congregatione Babel affecit. Radix וְנִצְנִיץ quod frater significat firmum red-
didit, peculiariter וְנִצְנִיץ clauis. Itaq' וְנִצְנִיץ significat quæcumq' festina-
lia. Nomen וְנִצְנִיץ est וְנִצְנִיץ primi repetendum est.

v. 10. Et quod hic amplius est, ab eo tibi caue.

v. 11. וְנִצְנִיץ Deniq' וְנִצְנִיץ reu totam, reu ipsam audiamus. כי
sicut. וְנִצְנִיץ, כל האדם. Hoc enim, ut Deum timeant et preceperis eius obedi-
ant, obseruandum est auribus.

v. 12. וְנִצְנִיץ Manifestus est hic uer præpositionis
על God. 35, 22.